

Ganz Allein

ELS DOTTERMANS

Eenzaamheid, de medley

Wouter Hillaert

Gezien op 11 januari 2025

CC De Muze, Heusden-Zolder

Het is al langer een tendens: bekende acteurs die eigen solo's maken voor een ronde langs de cultuurcentra. Met 'Ganz Allein' vervoegt Els Dottermans de rij. Met haar *trackrecord* zou je een gevoelige literaire monoloog verwachten, zeker omdat het thema van de voorstelling eenzaamheid is en Saskia De Coster de tekst schreef. Alleen blijkt deze tendens ook met een bepaald genre samen te hangen. 'Ganz Allein' houdt het midden tussen lichtvoetig cabaret en mededeelzame stand-up. Die vormkeuze dient het gekozen thema maar ten dele.

16 JANUARI 2025

Els Dottermans die niet in première gaat in de Bourla of aan het Sint-Baafsplein, maar in CC De Muze in Heusden-Zolder: het is toch even wennen. Ook voor haarzelf, stel ik me voor. De actrice die jarenlang mee het uithangbord was van eerst de Blauwe Maandag Compagnie en daarna het Toneelhuis onder Luk Perceval en NTGent onder Johan Simons, was de jongste jaren opvallend weinig op het podium te zien. Voor haar laatste grote wapenfeit moeten we al terug naar 2019. Toen speelde ze met haar partner Han Kerckhoffs 'Wie is bang?', een bewerking door Tom Lanoye van 'Who's Afraid of Virginia Woolf' voor Theaterproductiehuis Zeelandia en NTGent. Onlangs verklapte Dottermans nog in *Het Nieuwsblad*: "Ik heb vorig jaar een ongelofelijk dipjaar gehad. Het is

confronterend dat je weinig werk hebt. Je gaat twijfelen aan jezelf, zit je in de slachtofferhoek te kniezen. Dat is niet constructief.”

‘Ganz Allein’ vat de koe bij de hoorns. De titel van dit wederoptreden klinkt niet alleen als ‘solo op scène’, maar puurt ook meteen uit waarover Dottermans het wil hebben. Die onmiddellijkheid valt ook op het podium op. Wanneer ze in het duister opkomt en als een voortvluchtige voortijdig in het spotlicht gevangen wordt, rest haar niets anders dan grijnzend met de deur in huis vallen. ‘Wat is het toppunt van eenzaamheid?’ Uitgelaten gooit ze er wat grappen tegenaan over een half rozijnenbroodje bij de bakker en spookrijders op zondagochtend. Niemand lacht. Speelt Dottermans bewust de mislukte *comedian*? En moet dat meteen iets over het thema vertellen? Die dubbelheid zal de hele voorstelling blijven kleuren. Hoeveel van haar optreden is ironische suggestie? Hoeveel is gewoon wennen aan een nieuw genre?

Al snel blijkt dat ‘Ganz Allein’ een soort conférence wordt.

In elk geval blijkt al snel dat ‘Ganz Allein’ een soort conférence wordt. Dottermans noemt het zelf haar ‘grote eenzaamheidsshow’. Inhoudelijk heeft die de directheid van een TED-talk, terwijl de vorm doet denken aan een cabaretvoorstelling met een mix van humor, spel, poëzie, vertelling en beschouwing tussen gevoelige songs door. Voor die muzikale begeleiding wordt de Antwerpse actrice gedekt door een vijfkoppige band, met Axl Peleman als bekendste muzikant. Echt alleen treedt ze dus niet op. Zowat om de tien minuten zetten de heren een andere cover aan, met Dottermans aan de micro. Het repertoire gaat van ‘Stay With Me’ van Sam Smith of ‘Le Vent Nous Portera’ van Noir Désir tot ‘Into your arms’ van The Lemonheads. Van country en rock tot romantiek. Allemaal bespelen deze liedjes de troost en de hoop dat er steeds iets of iemand zal overblijven of opduiken die onze verlaten ziel geborgenheid schenkt.

Els Dottermans is op missie, zoveel is duidelijk. Ze wil met haar solo niet alleen de sociale kwestie onder de aandacht brengen die wetenschappers al eens ‘een epidemie’ noemen. Ze wil er ons ook van doordringen dat eenzaamheid geen uitzonderlijke ziekte is, maar iets ‘normaals’: een natuurlijk gevoel waarover we meer open moeten durven zijn tegenover elkaar. Dat zal ze ons aan het slot ook expliciet meegeven. Uiteindelijk lijkt het haar om gemeenschapsvorming te gaan in een wereld waar iedereen steeds meer op zichzelf moet terugvallen. Eerder al spoorde ze ons aan om een bol rode wol rond te gooien in de zaal om als toeschouwers samen een verbindende hartlijn te vormen. Ze doet ons uiteindelijk zelfs als een wiegende zee van gsm-lichtjes meezingen met ‘You’ll never walk alone’. Het lijkt niet langer ironie.

Naast die interactieve omgang met het publiek – een bekende trek van comedy – zet ‘Ganz Allein’ ook expliciet in op humor om eenzaamheid uit haar duistere taboesfeer te halen. Dottermans kruipt in de huid van een Marleen die recent door haar man is gedumpt voor Patricia van de wandelclub met haar gebleachte tanden. Ze heeft het over eenzaamheid in bed in een muzikale act over een man die weigert te beffen. Of ze stelt zich voor hoe haar graf dicht zou klinken, mocht dat via het bestaande poëtische initiatief Eenzame Uitvaart bijeen gerijmd worden door een verkeerde dichter. ‘Ganz Allein’ is een echokamer van Dottermans’ spontane associaties en persoonlijke ontboezemingen bij het gekozen thema, op tekst gezet door Saskia De Coster en aangekleed in vele

verschillende spelvormen. Af en toe passeert er ook een verstillende vleug poëzie.

‘Je weet niet waarover je het hebt, Els!’ Deze ongezouten uitspraak van een bevriende actrice met een aanslepende burn-out levert plots het meest prangende moment van de voorstelling op. Dottermans vertelt over haar recente bezoek aan die vriendin met een ernst die haar hele solo even stillegt. Is ze eigenlijk wel gemachtigd om het over eenzaamheid te hebben? Goeie vraag. Heel eigentijds ook.

Je kan Dottermans’ wederwoord in haar ‘show’ wel volgen: haar beperkte ervaring met diepe eenzaamheid hoeft helemaal geen beletsel te zijn om zich uit te spreken – ook al klinkt haar argumentatie wel wat makkelijk: ‘Je moet geen moordenaar zijn om er een te kunnen spelen!’ Maar wat gebeurt er dan inhoudelijk met dat spreekrecht? ‘Ganz Allein’ surft eerder licht over zijn thema dan er echt ten volle in te duiken. Eenzaamheid lijkt voor Dottermans – zeker in haar liedjes – vooral het emotionele effect van het missen van een partner. Iets tijdelijks. Met wat meer liefde zal dat gevoel van verlatenheid wel vanzelf verdampen.

Van begin tot eind voel je het speeldronken plezier van een geboren actrice die het podium te lang heeft moeten missen.

Hebben ze daarom in Japan en Engeland een Minister van Eenzaamheid in het leven geroepen? Klom daarom in 2024 het aandeel Belgen dat zich vaak of altijd eenzaam voelt, naar een piek van 9% in de statistieken van Statbel? Vóór alles is eenzaamheid toch een maatschappelijk probleem, direct gelinkt aan óók armoede, langdurige ziekte, polarisering en sociaal isolement? Een Brits overheidsrapport schatte de jaarlijkse kost ervan voor de schatkist op vier miljard euro. Amerikaanse onderzoekers wezen op “een grotere impact op de gezondheid dan obesitas” en stelden eenzaamheid gelijk aan vijftien sigaretten per dag. Naar zo’n meer politiek perspectief blijft het in ‘Ganz Allein’ zoeken. Niet de structurele oorzaken, wel vooral de gevoelsmatige gevolgen komen ter sprake.

Dan is het ook niet toevallig, maar wel een beetje pijnlijk, dat Dottermans eenzaamheid simpelweg ‘normaal’ noemt. Hoe zou dat klinken voor bijvoorbeeld iemand die uit schaamte over zijn schulden niet meer durft buitenkomen? Of voor een minderjarige vluchteling die door structureel racisme geen aansluiting vindt bij zijn nieuwe omgeving? Dottermans blijkt daarin duidelijk van een andere school dan jongere theatermakers. Persoonlijke associaties en reflecties, omgevormd tot acts en songs, primeren op exploratief onderzoek. Of hoort die eerder anekdotische blik bij het gekozen genre van de conférence? Zit de ‘Allein’ van deze solo niet vooral in het gebrek aan een dramaturgische dialoog met een sparringpartner die Dottermans echt bevroeg op haar uitgangspunten?

De kracht van ‘Ganz Allein’ is vooral Els Dottermans zelf. Onbeschroomd laat ze de zangeres en de comédienne in zichzelf los en palmt ze met haar hele fysieke palet de zaal in. Of ze nu een aangeschoten vrouw speelt of een stampende rap doet over hapjes maken om zich minder alleen te voelen: elke mogelijke act brengt ze met zowel de uitgelatenheid van een jong veulen als de ambachtelijke beheersing van zoveel jaren spelervaring. Kan je je überhaupt alleen voelen, als er zoveel rollen in jezelf verscholen gaan? Van begin tot eind voel je het

speeldronken plezier van een geboren actrice die het podium te lang heeft moeten missen. Eigenlijk vertelt en ontroert die mateloosheid nog het meest. 'Ganz Allein' is 'Ganz Dottermans'.